

FINNSAM INFORMATION

FINNSAM – *Finnbygder i samverkan*

Nummer 1 Årgång 22 2016

ISSN 2000-9399

Nästa FINNSAM-Information utkommer under juni 2016. Manusstopp 10 juni.

FINNSAM

För att underlätta samarbete, forskning och samordning av finnskogsaktiviteter startades nätverksorganisationen FINNSAM (Finnbygder i Samverkan) 1992. Nätverket är öppet för alla som är intresserade av skogsfinnarnas kultur och historia.

FINNSAM arrangerar årligen en vår- och en höstkonferens, där finnskogsområdena turas om att vara värdar. Medlemmarna får varje gång stifta bekantskap med nya finnskogsområden i Sverige och Norge. Vanligtvis arrangeras även vinterkonferenser med arkiv- eller ämnestema. Medlemsbladet FINNSAM-information presenterar aktuella rapporter, protokoll och nyheter.

FINNSAM håller också i en mängd skogsfinska projekt, innefattande litteratur, byggnader, släktnamn, släktforskning och mycket annat. Mer information om FINNSAM hittar du på www.finnsam.org

Plusgironr Sverige

646 27 77-1

Bankkontonr i Postbanken Norge

0533.34.89440

Medlemsavgift 2015 tv - privatperson och institution/förening: **100** resp. **300 SEK/NOK**

Kassör

Anette Norberg, Västra Vargträsk 13, 921 92 LYCKSELE

Tel: 076-7632015 E-post: anette@vargtrask.one

Skogsfinska bibliografin:

Lars-Olof Herou, Gästgivaregatan 12, SE-771 53 LUDVIKA

Tel: 0240-169 60. E-post: loherou@gmail.com

Forskarförteckning:

Christina Norbäck-Lager, Ödmansgatan 34, SE-662 34 ÅMÅL

Tel: 070-651 86 54 E-post: kulturproducent@gmail.com

Ledningsgrupp 2015/16

Övre Mellannorrand

Tord Eriksson, Tantogatan 71 läg 00630, SE-118 42 STHLM

Tel: 08-668 55 74. E-post: tord@kth.se

(suppl.) Maarit Kalela Brundin, Umeå

<maaritkalelabrundin@gmail.com>

Mellannorrand

(sammank.) Maud Wedin, Bergalid 3, SE-791 32 FALUN

Tel: 023-228 64. E-post: maud@finnbygden.se

(suppl.) Kjell Nordquist, Järbo <kjell.nordqvist@hos.sandnet.se>

Gävle-Dala/Orsa

Maths Östberg, V. Ösavägen 40, SE-822 91 ALFTA

Tel: 0271-101 68. E-post: finnskogsmuseet@swipnet.se

(suppl.) Barbro Sindler, Falun <barbro.sindler-hult@telia.com>

(Adjungerad för Los-Orsa)

Eva Jernqvist eva.jernqvist@gmail.com

Bergslagen

Tor Eriksson, Västra Nobelgatan 22, SE-703 55 ÖREBRO

Tel: 019-14 05 08, 070-823 44 25. E-post:

hummelgruvan1970@gmail.com

(suppl.) Kenneth Norrgrann, Västerås <zinda@hotmail.se>

Tiveden

Lena Gribing, Anderstorp, SE-695 94 FINNERÖDJA

Tel: 0584-202 86. E-post: lena.gribing@gmail.com

(suppl.) Jan-Erik Björk, Källby <janne.bjork1@telia.com>

Värmland

Christina Norbäck-Lager, Ödmansgatan 34, SE-662 34 ÅMÅL

Tel: 070-651 86 54 E-post: kulturproducent@gmail.com

(suppl.) Niclas Persson, Torsby <klemmetan@telia.com>

Norge södra Finnskogen

Birger Nesholen, Norsk Skogfinsk Museum

Tel: +47-900 29 447. E-post: birger@skogfinskuseum.no

(suppl.) Jan Myhrvold, Gjerdrum <jan@fennia.nu>

Norge norra Finnskogen

Mary G. Tangen, Nordholtvegen 34, 1349 Tørberget

Tel: +47-906 313 84. E-post: Marygtangen@hotmail.com

(suppl.) Steinar Vermundsdammen, <ste-verm@online.no>

Ansvarig utgivare för FINNSAM-info Maud Wedin

Meddelande från redaktören

Detta nummer av FINNSAM-info domineras av Säfsenrapporten och inbjudan till vårkonferensen i Ljusnarsberg. Jag var bortrest under konferensen i Säfsen och kunde inte delta, men har förstått att den var mycket givande och intressant. FINNSAM ska ju vara en lärande organisation. Konferensen i Säfsen var som jag har uppfattat ett typiskt exempel på detta, då den bl.a. tog upp gamla fördomar och myter om skogsfinsk kultur och levnadssätt. Men också om forskningsläget kring byggnader och gårdsmiljöer. Det är viktigt att slå håll på myter. Kunskapsläget utvecklas ständigt. Nya insikter erhålls och innebär i förlängningen revidering av gamla sanningar. De nya kunskaperna visar att öfinnarna i skogen inte alls var de isolerade, öspegjade ö invandrarna som tidigare har hävdats från många håll, utan i högsta grad deltagande, oftast tidigt integrerade medlemmar i bygemenskapen.

Vårkonferensen i Ljusnarsberg fortsätter i samma tema. Vi i arbetsgruppen vill visa på alternativa och kompletterande levnadsformer och levnadssätt för den finska befolkningen i bruksbygd. Vi vill visa att finnarna deltog som alla andra i olika arbeten kring gruvor och bruk. Samtidigt som de indirekt och direkt levde på skogens produkter. Det är ett spännande forskningsfält som här erbjuds. En forskning som jag personligen gärna tar upp.

* * * * *

Innehållet i detta nummer:

- Protokoll från ledningsgruppen den 29 januari 2016, Eva Jernqvist
- Rapport från konferensen i Säfsen den 29-31 januari 2016, Lars-Olof Herou
- Recension av öVilka var och är skogsfinnarna?ö, förf Stig Welinder, Lars-Olof Herou
- Utställning om Skogsfinnarna, pågår i Lusto i Punkaharjo 23 febr.2016-8 januari 2017
- FINNSAM:s höstkonferens i Medelpad den 2-4 september 2016
- Inbjudan till FINNSAM:s vårkonferens i Ljusnarsberg den 27-29 maj 2016

Jan-Erik Björk

Redaktör

Sjögrässtigen 4, SE-531 73 KÄLLBY

Tel: (0)510-54 13 04. E-post: janne.bjork1@telia.com

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften?

Styrelsen vill påminna om att du riskerar att gå miste om värdefull information mm om du inte betalar din medlemsavgift. För endast 100 kr som privatperson blir du medlem i ett stort nätverk för intresserade av skogsfinsk kultur och kan ta del i dess aktiviteter. Postgironummer visas på sidan 2 längst upp. Glöm inte att ange namn och ev. adressändring.

Medlemsavgiften bör vara inbetald senast den 30 juni för att du ska få FINNSAM-info i obruten följd.

Den som vill ha FINNSAM-info via post ska meddela detta till Anette Norberg.

Sammanträde med ledningsgruppen för FINNSAM den 29 januari 2016

Plats: Säfsen Resort

Närvarande:

Maarit Kalela-Brundin, Maud Wedin, Kjell Nordqvist, Maths Östberg, Tor Eriksson, Kenneth Norrgrann, Lena Gribing, Birger Nesholen och Jan Myhrvold samt adjungerade Eva Jernqvist, Lars Olof Herou och Seppo Remes.

1) Mötets öppnande

FINNSAM:s ordförande Maud Wedin förklarade mötet öppnat.

2) Val av mötesordförande

Till ordförande för mötet valdes Maud Wedin.

3) Val av mötessekreterare

Till sekreterare för mötet valdes Eva Jernqvist.

4) Justering av protokoll

Tor Eriksson valdes att jämte ordföranden justera mötets protokoll.

5) Fastställande av dagordning

Den föreslagna dagordningen fastställdes.

6) Föregående mötesprotokoll

Angående föregående mötes protokoll konstaterades att inventeringen av osålda exemplar av Segerstedts samling behöver slutföras.

7) Ekonomisk rapport

Jan Myhrvold rapporterade om hur hanteringen av FINNSAMs norska konto kan underlättas. I Norge liksom i Sverige krävs organisationsnummer för att få öppna ett konto. Eftersom det nuvarande kontot är i DNB som inte accepterar svenska organisationsnummer, är Gunnel Axelsson kontohavare som privatperson.

Firmatecknare för FINNSAM i Norge är dock Mary G Tangen samt Maud Wedin. Nordea accepterar både svenska och norska organisationsnummer och fungerar såväl i Sverige som i Norge.

Ledningsgruppen beslutade att låta öppna ett konto för FINNSAM i norska Nordea. Kontot skall handhas av Mary G Tangen. Gunnel Axelsson avslutar det gamla kontot och för över pengarna till det nya.

8) Medlemsläget och FINNSAM-info

De medlemmar som inte lämnat mailadress kan därmed inte få FINNSAM-info via mail. En påminnelse om att meddela mailadressen och om att meddela ändrad mailadress införs i kommande FINNSAM-info. En rad för mailadress skall också läggas till på inbetalningskortet för medlemsavgift.

9) Revidering av stadgarna

Tor rapporterade från arbetsgruppen för stadgefrågor. Ett förslag till ändrade stadgar presenteras vid årsmötet i Ljusnarsberg.

10) Förslag om ändring av regionindelning

Behovet av en ändrad regionindelning utifrån de senaste tillskotten av nya medlemmar och de

ökade kunskaperna om den skogsfinska kulturens utbredning diskuterades. Frågan behöver dock utredas ytterligare.

11) Kommande konferenser

En kort genomgång av planeringsläget för konferenserna t o m höst 2017 utvisade att förarbete pågår i samtliga fall.

12) Hembygdens Helg och Sveriges Hembygdsförbund

Det är uteslutet med medverkan i Hembygdens Helg på Skansen den 27-28 augusti i år för FINNSAM:s del då detta kräver medlemskap i ett lokalt hembygdsförbund. Frågan om eventuellt stödmedlemskap i Sveriges Hembygdsförbund behöver övervägas ytterligare. Se även under punkt 14!

13) Släktforskardagarna i Umeå 2016

Maarit Kalela Brundin söker samarbete med Umeås finska klubb, vilket krävs för att även få kommunala medel. Maths Östberg tar in prisuppgifter på t-shirtar till medverkande.

14) FINNSAM:s webbplats och hemsida

Christer Nilsson fick i uppdrag att utarbeta förslag till en omarbetad hemsida för FINNSAM med förbättrad användbarhet och med tillgång till en uppdaterad version av den skogsfinska bibliografin. Ett stödmedlemskap i Sveriges Hembygdsförbund kan bli aktuellt för att kunna ansluta hemsidan till den s.k. Hembygdsportalen. I arbetet deltar även Tor Eriksson och Eva Jernqvist.

15) Resterande punkter

På grund av tidsbrist hänsköts resterande punkter (15-18) till ledningsgruppens möte i samband med konferensen i Ljusnarsberg.

16) Mötets avslutande

Ordförande Maud Wedin förklarade mötet avslutat.

Säfsen, dag som ovan

Vid protokollet
Eva Jernqvist

Justeras
Maud Wedin

Justeras
Tor Eriksson

FINNSAM:s vinterkonferens i Säfsnäs den 29-31 januari 2016

Text av Lars-Olof Herou

Bilder av Seppo Remes

Redigering och bildtexter av Tor Eriksson

Temat för konferensen var *Byggnader och gårdsmiljöer*. Vår suveräne planerare och öbidrags-fixareö *Tor Eriksson* hade lyckats få ihop ett omväxlande och välbalanserat program under dessa tre dagar.

Maths Östberg visar några byggnadsdokument för en intresserad Birger Nesholen

Konferensvärd Tor Eriksson presenterar Birger Nesholen för publiken

Fredag: Efter incheckning och middag började programmet direkt med tre tungviktare i dessa sammanhang: *Birger Nesholen, Maud Wedin och Maths Östberg*. Alla tre har varit med från FINNSAM:s start. Först ut var *Birger*, som redogjorde för de olika skogsfinska byggnadstyperna: Rökstuga, ria och bastu. Det var inte första gången han berättade om detta, men som vanligt så fanns det en del nyheter bland det rikhaltiga bildmaterialet, även för oss ögamlingarö.

Maud Wedin avslöjar några myter bland skogs-finnarna

Maud Wedin koncentrerade sitt föredrag på att avslöja vad som var myter och verklighet. Äldre forskare hade en tendens att utgå från en evolutionistisk princip. Alltså att det alltid gick från sämre

till bättre. Detta gällde dock långt ifrån alltid ó 1800-talet var ofta fattigare och med sämre bostäder än vad som tidigare gällt. T.ex. när man talade om att de tidiga finnarna först bodde i kåtor, så kunde det endast betyda att de bodde i en enkel byggnad - 'kota' på finska = enkel byggnad. Maud tog upp åtta olika myter som visat sig vara osanna och flera finns tveklöst.

Maths Östberg bidrog med sin senaste utgåva av sin öbyggnadsbibelö. Projektet startade 1993 och under denna tidiga och spännande period var jag ibland tillsammans med Maths på spaning efter skogsfinska byggnader. Inventeringen har gett upphov till mycket omfattande förteckningar över vilka byggnader som finns kvar. En karta med fullständiga uppgifter om var de olika byggnaderna finns togs fram som bilaga till *ÖDet skogsfinska kulturarvet*, men kan också köpas separat. I förteckningen omtalas också i vilket skick byggnaderna befinner sig och om de står på ursprunglig plats eller är flyttade till någon hembygdsgård. Den senaste noteringen över bevarade skogsfinska byggnader är 376 stycken. Fördelade på 61 rökstugor ó 91 rior ó 214 bastur och 10 kombinations-byggnader.

Spåren talar om att huset vid Dymossen är en f.d. rökstuga

Gruppen är samlad vid ett snöigt Dymossen

Lördag: Efter frukosten delade vi upp oss i två grupper. Min grupp åkte först till torpet Dymossen även kallat Valborgshöjden. Där hade för några år sedan upptäckts en tidigare okänd rökstuga. Ägaren *Enar Gustafsson* liksom dendrokronologen *Torbjörn Axelson* mötte upp.

Maths Östberg hade upptäckt rökstugan då han var där för att titta på en ria som också finns på gården. *Torbjörn Axelson* har tidsbestämt stockarna och kommit fram till att byggnaden uppfördes efter 1842. *Enar*, liksom flera andra, tyckte att det var senare än de trodde. En diskussion uppstod om detta och en rimlig hypotes kan vara att det funnits en äldre rökstuga på den plats där nuvarande bostadshuset står. Torpet anlades 1761 och den kvarvarande rökstugan kan ha varit en slags undantagsstuga för de äldre på gården, som kanske hellre ville bo i en rökstuga då en ny stuga, som förmodligen var en övenskstugaö, uppfördes kring 1840.

Den församlade öexpertisenö var dock ense om att rökstugan var ett prima tillskott till de så fåtaliga bevarade rökstugorna på ursprunglig plats.

Timret i rian på Dymossen är enligt Torbjörn Axelson fällt vintern 1845/46

*Linda Blied njuter av värmen från Jo Rökugns-
makares nya ugn på Säfsnäs hembygdsgård*

Jo kontrollerar draget i ugnen

Resan gick vidare till Säfsnäs hembygdsgård. Där har funnits en s.k. rökstuga sedan 1938. Den kommer ursprungligen från Västerfallet, Frösaråsen, men flyttades därifrån 1919 till dåvarande Säfsens Gammelgård på Älgsjökullen. Efter nyuppförandet på nuvarande plats så skedde en felkonstruktion och rökugnen har sedan dess inte sett ut som en rökugn bör se ut. Detta hade nu blivit ändring på, då den framstående rökugnsmakaren *Jo Gröön Husmo* från Torsby under sommaren 2015 uppfört en ny rökugn på ett riktigt sätt. Han berättade om sitt arbete och svarade på frågor på sitt mycket charmerande sätt.

Eftermiddagsprogrammet inleddes med en kort information om Sverigefinska Riksförbundet. Det var ordföranden *Voitto Visuri* som informerade ó speciellt om planerna inför Finlands 100årsjubileum 2017.

Kenneth Lindh ordförande i Järlåsa hembygdsgörelning informerade om upprustningen av den s.k. Finnbostaden på Lövhagen. Det är den enda bevarade öskogsfinskaö byggnaden i Uppland. Efter ett omfattande arbete står byggnaden nu helt klar. Den totala kostnaden blev nästan 700 000 kronor, varav Länsstyrelsen i Uppsala län stod för 90 % av kostnaden.

*Kenneth Lindh, Maud Wedin och
Birger Nesholen söker sig fram på
datorn*

Birger Nesholen återkom för att berätta om ett mångårigt projekt med upprustning av rökstugan i Fjolperstorp i Östmarks socken. Rökstugan är byggd så sent som på 1880-talet och var bebodd ända till 1960-talet. Plåttak lades på byggnaden ca 1990. Stiftelsen Ekosofia köpte hela egendomen och bedrev slätter

under ca 15 år. Det är en ganska liten rökstuga som nu äntligen, efter många problem och mycket diskuterande, kan återfå sitt gamla utseende.

Nästa avsnitt av föredrag var ägnat: Åldersbestämning av timmerbyggnader genom bestämning av årsringarnas antal vid trädfällningen (*dendrokronologi*).

Torbjörn Axelson inledde med att presentera några resultat från prover som han tagit på finnmarksbyggnader i södra Dalarna. Han berättade hur provtagningen gick till och vikten av att få med den yttersta årsringen. Den daterar det år då trädet fälldes och oftast timrades huset året därpå. Det finns framtagna olika jämförelsekurvor där bl.a. höjd över havet påverkar. Då borrhprovet tagits återstår mycket efterarbete med limning och slipning och jämförelser med inscannade förstorade bilder.

Bertil Israels är också dendrokronolog och arbetar ofta i samarbete med *Torbjörn*. Han berättade om vilka borrhtyper som används och hur man går tillväga. Det bästa stället att angripa en stock är att sätta in borren snett underifrån. Man får alltid anpassa sig efter omständigheterna. Stockens storlek, placering i byggnaden, arbetsutrymme m.m. Därför finns det flera olika borrar som ger olika borrhkärnor. Tillväxtborrar och fräsborrar med dimensioner från 3-5 och upp till 12 mm.

Det var sedan dags för *Birger Nesholen* att redogöra för ett annat projekt från norska sidan av Finn-skogen. Det gällde restaurering av kombinationsbyggnaden i Nedre Öieren på Brandval Finnskog. Byggnaden har varit mycket omtalad bland oss öfinn-nördarö därför att den innehåller två rökugnar bredvid varandra (dubbelugn). Nu omtalade *Birger* att den inte varit unik, utan att det hade funnits flera liknande byggnader i trakten, men att de nu var borta. Den här gången lades huvudvikten i föredraget på konsten att lägga nävertak. Det finns många svårigheter som man måste bemästra. Man bör använda yxa och inte motorsåg då man kapar de stockar som ligger an mot annat virke. Läggtekniken av näverflaken är viktig. Man bör lägga hela taket ända upp på en gång och flaken ska överlappa varandra så att allt vatten rinner nedåt. Det finns idag möjlighet att beställa näverflak från Finland i bestämda storlekar, vilket avsevärt underlättar beräkningen av åtgången.

Bertil Israels tog upp dendrokronologi i Norrland *Monica Björklund tjänstgör vid Torsby Finnskogscentrum*

Monica Björklund som är byggnadsantikvarie vid Torsby Finnskogscentrum var nästa talare. Hennes framställning gällde förvaltningen av Värmlands finngårdar. Hur kan man levandegöra och sprida kunskap om de kulturhistoriska värden som finns. Det gäller att informera ägare och andra berörda om det ansvar som finns, för att bevara och skapa en hållbar utveckling.

Därefter vidtog en livlig paneldiskussion. (som inte refereras här)

Lördagens program avslutades av *Heidi Baier*, Sunnansjö med sång till gitarr - övåga möta livetö.

Söndag: Först ut efter frukost var Finnskogsmuseets öeldsjälö *Maths Östberg*. Den här gången var ämnet: Den nyuppförda rökstugan i Locksjön på Bollnäs Finnskog. Det är ett projekt som genomförts av

Föreningen Finnskogsriket, som är en förening med ca 500 medlemmar. Mest känd för sin mycket efterfrågade detaljerade topografiska karta över Hälsinglands finnskogar. Redan 1991 donerades virke av Stora Enso, som dock låg orört i många år. Det krävdes en hel del pengar och en samlad insats från flera håll innan arbetet kunde påbörjas. Valet av byggplats hade blivit vid Locksjön på en fastmarksholme mellan myrar. Vid Locksjön hade två finska boställen funnits 1642. Upptimringen startade 2009 och många volontärer ställde upp. Rökstugan uppfördes efter förebilder från de västvärmländska rökstugorna i Abborrtjärnsberg, Ritamäki och Fjolperstorp. Birger Nesholen var konsult och rökugnen murades av Jo Husmo. Efter färdigställande och invigning är nu stugan möjlig att hyra för övernattnig.

Det byggnadsprojekt som ligger geografiskt närmast Säfsenanläggningen är Skifsenprojektet. *Susanne Andersson* är en av initiativtagarna och den person som hela tiden varit ömotornö. Hon var med och presenterade de första idéerna om en rekonstruerad finngård redan 1996. Sedan dess har det tagits små eller stora steg fram mot förverkligandet av en återskapad finngård på den halvö i sjön Skifsen dit den förste bosättaren kom omkring 1620.

Susanne har med goda medhjälpare drivit på. Stiftelsen Säfsenskogarna bildades 2000 och en tim-ringskurs hölls 2002. Man svedjade på udden första gången 2004. Föreningen Skifsens Vänner bildades 2005 och har ett 40-tal medlemmar. 2008 var bastun färdigtimrad och användes då och då. Tyvärr blev den svårt brandskadad 2014, men är nu nästan helt återställd. Under åren 2012-2016 pågår projektet öUpptäck Säfsens Finnmark. En vandringsled mellan Skifsen och Fredriksberg (Säfsen) har även iordningsställts 2015. 2014 påbörjades timringen av rökstugan som fortsätter sakta men säkert.

Den fjärde kvinnan som framträdde var *Lena Gribing*. Hon berättade från sina hemtrakter i Tiveden om bl.a. utgrävningar av odlingsrösen. En karta presenterades över 11 stycken återfunna fristående rökugnar ute i skogarna. Att så många intakta ugnar bevarats är unikt för Tiveden. Det är troligen ugnar från rior eller bastur, som står emot vädrets makter bättre, därför att enbart stenmaterial utan lerbruk använts (s.k. kallmurning).

Därefter kom det som väntat in på arkeologiska spörsmål, eftersom det var *Stig Welinder* som framträdde. Han pratade om hur osäkra vi är på hur en typisk finngård såg ut. Kartor från 1600-talet ger en mycket schematisk bild. 1700-talets kartor är mer detaljerade och visar ofta på någon slags fyrkantig placering av byggnaderna. På 1800-talets kartor är sedan byggnaderna mera utspridda. Den skriftliga dokumentationen om äldre tiders finngårdar är nästan obefintlig. Man borde alltså kunna få nya kunskaper genom att göra utgrävningar av finngårdar. Detta har gjorts i endast fyra fall.

Den första grävningen gjordes 1993-94 av Värmlands Museum vid Avundsåsen i S. Finnskoga. Därefter under 2000-talet har tre ytterligare finngårdar grävts ut under ledning av vår vän Stig. Det var alla ganska tidiga 1600-talsbosättningar: Svartviken i Stora Skedvi sn, Dalarna ó Grannäs i Alfta socken Hälsingland - Råsjö i Borgsjö socken, Medelpad. Det man kunnat konstatera är att de skogsfinska gårdarna inte var mer isolerade och efterblivna än övriga gårdar i trakten. Glasrutor förekom tidigt. Kritpipor från England och keramik från Tyskland fanns också, vilket tyder på kontakter med affärsmän och marknadsplatser.

En frågestund med föredragshållare följde. (refereras ej här)

*Lena Gribing orienterar oss
bland Tivedens rökugnar*

*Stig Welinder, Susanne Andersson och Birger
Nesholen svarar på åhörarnas frågor*

Sista framträdandet gjordes av FINNSAM:s specielle öbyggnadsguruö *Birger Nesholen* som hade en svettig helg med fyra föredrag.

Den här gången gällde det örökugnsbyggnader i Savolax och Karelen.ö Birger berättade om sina omfattande resor i Finland på 1990-talet i sitt sökande efter dessa timmerhus. Han lärde sig då att man ska söka utanför museer och inte lita på museer. De byggnaderna kan ofta vara felaktigt hopkomna. Här är några iakttagelser:

- I Finland är basturna ofta mindre än i Sverige och ibland kombinerade med en koja.
- Riorna användes i Finland ända in på 1950-talet och utvecklades till skillnad från de svenska.
- Man kunde ha extra takskydd eller tillbygge för halm och maskiner.
- I rökstugan kunde man komplettera med gnistskydd eller kåpor.
- Det finns dock fler intakta rökstugor på ursprunglig plats i Sverige-Norge än i Finland.

Recension av

Stig Welinder

Vilka var och är skogsfinnarna? - En historisk begreppsdiskussion

Falun, 2016. -96 s.

I denna bok vill författaren, som är professor emeritus i arkeologi, försöka reda ut begreppet öskogsfinne. Han har i sin tidigare bok *Öskogsfinsk arkeologi* från 2014 ett kapitel med exakt samma titel. Uppenbarligen behövdes betydligt mera plats för att utreda spörsmålet.

Hur ska begreppet förstås? Vad skiljer en skogsfinne från andra finnar och sina svenska grannar? Jag började min läsning med en viss skepsis ö blir det inte hårklyverier som inte leder någonstans! Efter att ha läst några kapitel insåg jag att det här är viktiga och nödvändiga gränsdragningar, som borde ha gjorts för länge sedan. Till det krävs uppenbarligen en person som inte räds för att komma med en del beska kommentarer om tidigare forskares utsagor. För att försöka bilda mig en uppfattning om mina funderingar stämde med författarens omdömen, så försökte jag nu läsa om en del litteratur som jag tidigare läst.

Arkeologin och de skogsfinska kriterierna

Via arkeologiska rön har en del ny kunskap om ödet skogsfinska ö framkommit, som i en del fall motsäger vad som tidigare ansetts. Författaren har lett de tre utgrävningar av finnbosättningar från 1600-talet som skett efter millenieskiftet, i Dalarna, Hälsingland och Medelpad. Av de utgrävningarna framgår att de öskogsfinnarna ö inte var isolerade bakåtsträvare, utan hade samma kontaktnät som sina svenska grannar. Redan på 1600-talet fanns glasfönster i rökstugor och där fanns även kritpipor från England och keramik från Tyskland. Det måste ha varit så att då handelsmän dök upp på marknader så köpte alla hushåll i trakten av deras varor. Dessa kontakter måste ha påskyndat öförsvenskningen.ö

I min forskning i 1600-talets domböcker från Bergslagen har jag vid flera tillfällen påträffat personer, mestadels kvinnor, som inte kunde göra sig förstådda på svenska språket, trots att deras släkt bott i decennier i trakten. Kanske var det så att det bara var vissa öledarter ö bland finnarna som lärde sig svenska? De utsedda finnelänsmännen var alltid med som tolkar när så behövdes. Om svenska språksvårigheter var ett kriterium på en skogsfinne, så var säkert variationen stor på 1600-talet och idag finns i så fall inga skogsfinnar alls. Detta tycks också vara en ganska allmän åsikt bland de svenskar som jag tillfrågat. I Norge har man resonerat annorlunda och gett öskogfinner ö status som nationell minoritet.

Andra s.k. etniska markörer för skogsfinnar utom språket kan vara: Byggnadsskick (rökstugor) mattraditioner (motti), hantverk (näversaker), näringsliv (svedjebruk), ritualer (bastubad) m.m. De här markörerna har varierat i tiden efter 1600-talet och nu är det omöjligt att på något sätt skilja ut skogsfinska kriterier från de svenska.

Egna val och misstag

Från unga år har jag läst mycket litteratur om finnmarken i Bergslagen och de som bott där. Däremot har jag inte försökt definiera vilka det var som bodde där. Första gången som jag funderade en aning på hur jag skulle rubricera det behandlade innehållet, var inför min artikelserie om släktnamn i öFinnmarken förr och nu. Den inleddes 1988 och jag valde då ö*Finska släktnamn i Bergslagen* ö som titel. Det innebar att det kanhända fanns läsare som trodde att även 1900-talets finska invandrades släktnamn fanns med. Jag tänkte då att det kanske hade varit bättre med ö*Svedjefinska släktnamn i Bergslagen*.ö På den tiden, för snart 30 år sedan, hade inte begreppet skogsfinnar ännu landat hos mig.

I slutet av 1990-talet gav jag ut en omfattande bibliografi på CD. Jag kan inte komma ihåg att jag någonsin diskuterade skivans titel med mina medhjälpare. Det fick bli ö*Svedjefinsk bibliografi*.ö Ganska snart efteråt tyckte jag nog att ö*Skogsfinsk bibliografi* ö hade varit bättre. Det var ju det begrepp som blev allenarådande

inom FINNSAM. Hur ska man tänka nu? Om man skulle ge ut en uppdaterad bibliografi idag, med samma urval av litteratur, vad borde titeln bli?

Ett märkligt sammanträffande skedde idag, just när jag börjat skriva den här recensionen. Det kom en artikel på min e-post som jag själv skrivit på hösten 2012. En redaktör från Sveriges släktforskarförbund hade översänt den till mig. Den ska nu ingå i en jubileumsbok som ges ut i maj 2016. Jag hade helt glömt bort artikeln, som tydligen kommit på avvägar. Titeln på mitt bidrag, som var ett självporträtt, är: öSkogsfinne med vallonskt namn.ö Vid detta tillfälle valde jag öden norska vägenö och blev en nutida skogsfinne. Återigen blir jag tveksam om det var rätt val.

Min egen osäkerhet över tid, kan väl spegla även andra skribenters osäkerhet. Därför tycker jag att det ständiga upprepadet av frågan om skribenter använt öfinnarö, öskogsfinnarö eller ösvedjefinnarö som begrepp, knappast visar något annat än att nästan ingen tänkt på det, eller tyckt att det behövt diskuteras.

Granskning av tidigare författare

Författaren gör en djupdykning i den litteratur som han betecknar som öskogsfinsk kanonö.

De forskare och författare som han räknar dit är: *Carl Axel Gottlund ö Petrus Nordmann ö Richard Gothe ö Richard Broberg ö Gabriel Bladh och Maud Wedin*. Även andra författare penetreras, som *Sven Lönborg, Ilmar Talve, Per Jonsson, Kari Tarkiainen m.fl.*

Generellt kan sägas att den mesta kritiken mot tidigare författare gäller bristen på tydliga avgränsningar - att man låst sig vid vissa definitioner och upprepat gamla schabloner. Man har ofta utgått från 1800-talet och trott att det skett en utveckling från tidigare generationer. Källkritiken var inte heller så bra hos alla.

En liknande genomgång av tidigare litteratur har bara gjorts tidigare av *Kari Tarkiainen*.i hans stora tvåbandsverk öFinnarnas historia i Sverige.ö I min recension av del 2, skrev jag: öDet kommer att vara ett oöverträffat standardverk när det gäller helhetsbilden av den finska historien i Sverige.ö Jag hade dock en hel del invändningar om oriktigheter och felaktiga uppgifter i del 1. Hans kommentarer är mest refererande och inte lika självständiga och ösaltaö som Welinders: öTarkiainen intresserade sig mera för finska häxor än för lösfinnar och andra finnar som inte satt på gårdar.ö Enligt Tarkiainen var skogsfinnar de som röjde gårdar i de blivande finnbygderna. På 1800-talet var de redan en folkspillra. Ibland kan man dock även hos Tarkiainen se små nålstick mot ökräsna teorivänner som alltid måste se någon bärande teori eller problemställning.ö

Carl Axel Gottlund gjorde sina resor på finnskogarna 1817 och 1821. Han är i Sverige mycket högt värderad för sina värdefulla noteringar av bl.a. finska släktnamn. Enligt honom var finnarna på skogen en försvinnande folkspillra som måste räddas. Han försökte ge öden finska nationenö i Värmland och Norge en egen kyrka och församling., För honom var det finska språket och traditionerna, men även en viss isolering i skogen, utmärkande för de finnar som han träffade. Han använde dock nästan aldrig begreppet öskogsfinnar.ö

En något annorlunda resenär var *Gustaf Retzius*. Han reste 1874 i finnskogarna i Värmland, Dalarna och Norge och mätte skallar för att genom detta kranieindex klassa olika folkgrupper. Det blev dock inget resultat, men metoden blev ökänd. Det var första gången som forskare försökt få fram en skogsfinsk genetisk profil. Över 100 år senare har man, genom betydligt mer förfinade metoder lyckats med detta genom DNA-projektet.

Welinder bedömer det som osäkert att öDet skogfinske DNA-projektetö som startats i Norge, kommer att leda till nya kunskaper som inte redan är möjliga att nå via traditionell släktforskning. Jag vill vänta några år med mitt slutliga omdöme. En del nya rön är säkert möjliga, men bara i speciella fall.

Petrus Nordmann var den förste som gjorde en avhandling öFinnarne i mellersta Sverigeö 1888.

Sven Lönborg bidrog med den första öÖfversiktskarta öfver Finnmarkerna i mellersta Skandinavien.ö

Richard Gothe var den förste som helt gick utanför Värmland. Han var väl påläst i arkiven, men kunde ibland fastna i schabloner.

Ilmar Talve beklagade att påverkan från den svensk-norska omgivningen på den skogsfinnska kulturen inte studerats. Han ansåg t.o.m. att arkeologin för framtiden borde utnyttjas av etnologin.

Richard Broberg publicerade inte så mycket, men hans omfattande arkivstudier och vederläggande av myter om krig mellan inflyttade finnar och svenskar fick stor betydelse. Han är dock mest känd för sin ofta återgivna karta över öDen savolaxiska kolonisationen i mellersta Sverige 1570-1700.ö Hur hans urval gått till är oklart.

Flera forskare från sena 1900-talet får också ros och ibland ris: *Kjell Lööv, Per Jonsson, Per Martin Tvensberg och Gabriel Bladh*.

Den enda nutida forskare som fått ett eget kapitel är FINNSAM:s ordförande *Maud Wedin*. Hon har enligt min mening, enbart genom sin betydelse för vårt nätverk under 25 år, förtjänat det. Hon har ju också år 2007 disputerat på en avhandling med titeln: öDen skogsfinnska kolonisationen i Norrland.ö En gedigen genomgång av forskningens historia och nuvarande läge finns i hennes avhandling, som dock inte diskuterar kvaliteten på enskilda forskares insatser. Hon har genomgående i alla sina många skrifter använt begreppet öskogsfinnar.ö I avhandlingen finns ett kapitel med rubriken öVad är en skogsfinne?ö Hennes slutsatser blir att det är olika i skilda delar av landet, vilket jag är helt enig med henne om. Följden av detta blir då, precis som *Welinder* påpekar, att det blir problematiskt med utbredningskartor. Det är nog inte många som tänkt på det tidigare. En annan kritik får avhandlingen genom att det är för många öhypoteserö och för få ösanningar.ö Jag kan hålla med om att för många osäkra uppgifter inte ger något bra intryck. En intressant öhypotesö anser jag dock ska framläggas. Det kan bli en ösanning.ö

Welinder menar på flera ställen i boken att lösfinnar och husmän inte kan räknas som säkra skogsfinnar. Lösfinnar var en arbetskraft som användes vid svedjebbruk då mycket folk behövdes. De visste hur svedjebbruk gick till och det krävdes att de kunde kommunicera med varandra. Dessutom var det vanligt att lösfolket skrevs upp i myndigheternas handlingar med sitt finska släktnamn i försvenskad form. Det var säkert ett sätt att hålla koll på de som inte var bofasta. Min åsikt är att de s.k. lösfinnarna ska räknas som skogsfinnar. Det bör även inhyses och husmän, som oftast var släkt med husbondfolket.

Frågor och tveksamheter

Ett par andra exempel: Från Västmanlands handlingar 1624:15 (Noraskog) finns en lista på 20 personer: öFinnetorpare skattlagde 1624 och tillförene varit brukade för grufwedrängar.ö I Tiveden har *Bertil Kjelldorff* konstaterat att drängar som följde med slottsherrar från Finland senare blev verksamma på skogstorp. Kan dessa personer kallas skogsfinnar?

Vilka läsare vänder sig denna bok till? I inledningen skriver författaren: öDe humanvetenskapliga disciplinernas intresse för begreppsdekonstruktion och verkningshistoria har varit de inspirerande förebilderna.ö Trots denna något ötungaö förklaring tror jag knappast att boken vänder sig till en renodlat akademisk publik. Även om det är frågan om en kunskapsteoretisk bok, så är det inte någon speciellt svårtillgänglig skrift. Men ibland kanske det finns andra sätt att förklara svåra begrepp på ett enklare sätt.

Jag kan godta, och till och med gilla, då författaren skriver att *Richard Gothes* källkritik var öWeibullsk.ö Att professorsbröderna *Weibull* var stenhårda i sin källkritik bör man nog veta. Men måste man vara bekant med ödet konstruktivistiska etnicitetsbegreppetö kontra ödet essentialistiska etnicitetsbegreppetö? För en arkeologiprofessor kan nog ötafonomiska agenterövara glasklart, men inte för mig i alla fall. Det måste finnas sätt att förklara även för oss öfåkunniga.ö

Det kan verka petigt att påpeka faktafel som inte påverkar saktidspunktionen - men ändå:

- Då Gottlund var i Skattlösberget 1817 fanns inte Luossastugan - den byggdes 1873.
- Den studerade finnbygden befolkades av inflyttade finnar från 1570-talet, påstås om Hällefors Finnmark. Det av Per Jonsson studerade området (Mången) befolkades nästan 100 år senare (1666). Äldsta bosättningen på samma finnmark skedde ca 1620.

Slutsatser

Avslutningsvis anser författaren att bokens huvudfråga kan besvaras på två sätt:

1. Man har fastslagit vad skogsfinnar är innan man börjar sin forskning. (Enda använda sättet hittills)
2. Man har forskat och kommit fram till vad skogsfinnar är. (Oprövad strategi)

Det sistnämnda borde prövas inom ett klart avgränsat område.

Den här boken är unik i sin genre och väl värd att läsa och begrunda för alla vi som anammat många begrepp som självklara, utan att närmare definiera vad som menas. För mig var det mest en nyttig litteraturgenomgång sett från ett annat perspektiv än det vanliga. Svaret på frågan i bokens titel är, enligt min mening, omöjligt att entydigt besvara.

En central frågeställning har här ordentligt belysts på nästan 100 sidor. Inget liknande exempel finns inom ödet finskaö området. Det borde ge inspiration att tänka öutanför ramarna i även andra frågor.

Många av de frågeställningar som väcks här, är högst aktuella i dagens samhälle och kan säkert appliceras på vårt mångkulturella samhälle. Samma historiska utveckling gäller: Utanförskap ó Integration ó Assimilation.

Lars-Olof Herou

Boken säljs via

Finnbygdens Förlag, Maud Wedin
Bergalid 3, 791 32 Falun
Tel: 023-228 64, 070-692 28 64
E-post: maud@finnbygden.se
Hemsida: www.finnbygden.se/forlag
eller
Finnskogsmuseet i Skräddrabo
Maths Östberg
Västra Ösavägen 40, 822 40 Alfta
Tel: 0271-101 68, 070-566 01 68
E-post: info@finnskogsmuseet.se
Hemsida: www.finnskogsmuseet.se

Pris: 100 kronor inkl moms (eventuellt porto tillkommer)

SKOGSFINNAR - UTSTÄLLNING I LUSTO I PUNKAHARJO

Migration har varit mångas öde i olika tider runtom i världen. Under tider som gått har folk åkt också från Finland uti världen. Utställningen berättar om finnar som flyttade redan 1580-1630 från nuvarande Savolax och mellersta Finland till Sverige och Norge på jakt efter bättre försörjning och levnadsförhållanden, men även undan för de ständiga krigen. Dessa invandrare kallas skogsfinnar (skogfinner) och deras bosättningsområden finnskogarna (Finnskoger, Finnmarker). De upprätthöll länge sin särpräglade kultur och bevarade även sitt språk mitt bland urbefolkningen.

Utställningen arrangeras vid Skogsmuseet i Lusto i Punkaharjo under tiden 23.2.2016-8.1.2017.

- o -

I ett mejl till redaktören har Árpád Sailo skrivit följande:

Invigningen av utställningen om skogsfinnar vid Skogsmuseet Lusto i Punkaharju, Finland är: to 28.4.2016 kl. 17.00.

Ni kan se närmare www.lusto.fi (även på svenska)

Jag försöker att göra reklam om kulturreSOR bland utställningen. Om ni har broschyrer eller annat, kan ni sända mig per mejl eller till adress:

Árpád Sailo

Hemstigen 43 A

02420 Jorvas

Finland

trevlig vår! Árpád +358468772755

Blänkare inför FINNSAM:s höstkonferens i Medelpad 2-4 september 2016

Anteckna redan nu i kalendern att FINNSAM:s höstkonferens 2-4 september 2016 går av stapeln i Medelpad, med tyngdpunkt på Stöde finnmark.

Mer information kommer i nästa FINNSAM-info.

Kontaktpersoner:

Maud Wedin

maud@finnbygden.se

Tel: 070-692 28 64

eller

Maths Östberg

Info@finnskogsmuseet.se

Tel: 070-566 01 68

Välkommen till FINNSAM:s vårkonferens i Ljusnarsberg, Västmanland!

Tid: Fredag-söndag 27-29 maj 2016

Plats: Klacken (www.klacken.com)

År 1999 ägde FINNSAM:s vårkonferens rum i Ljusnarsberg. Nu är det 17 år senare dags att återvända till ett av de klassiska områdena för den skogsfinnska kolonisationen. Då liksom nu var vi förlagda på Gillersklack. De som var med den gången får nog en överraskning när ni märker hur välkött anläggningen är idag. Här bor vi i stugor och har våra föredrag på platsen. Det blir förstås utfärder både söderut med egna bilar och norrut med buss. Ljusnarsbergs kommun ligger i nordvästra hörnet av Västmanland och i norra delen av Örebro län. Här är landskapet starkt kuperat med höjder upp mot 400 meter. Gillersklack ligger också högt med milsvid utsikt från anläggningen. Det finns även gott om sjöar i trakten, varav vi besöker några för att se finnbosättningar. Konferensen börjar på fredagen vid lunchtid, men för den som önskar finns det möjlighet att anlända redan på torsdagen.

Preliminärt program

Fredagen 27 maj

- 11.00 Registrering och inkvartering på Gillersklacks friluftsanläggning
- 11.45 Någon representant från Ljusnarsbergs kommun inviger konferensen och Emelie Liljeson hälsar oss välkomna till Klacken
- 12.00 Bergvik Skog bjuder på lunch på Klacken och informerar oss om sin verksamhet
- 13.00 Utfärd med egna bilar till Ljusnarsgårdarna, där förste finnen i trakten Henrik Nilsson bodde
- 14.30 Eftermiddagskaffe i Kaffestugan i Stjärnfors
- 15.30 Leni Steén som bor i Vintermossen leder oss på en vandring genom den gamla finnbyn
- 17.00 Vi stannar till i Ljusnarsbergs kyrka. Anna Katri Kuronen läser högt för oss ur den finska bibeln, och vi ser oss omkring inne i och utanför kyrkan
- 18.00 Middag på Vårdshuset Älgen
- 19.15 Återfärd till Klacken
- 19.45 Maud Wedin informerar oss om FINNSAM ó Finnbygder i samverkan
- 20.00 Cecilia Albertsson, Hällefors kommun, berättar om fjolårets arbete vid Björ-skogsnäs i Grythyttans socken ó bakgrund och framtid

- 20.30 En kort bensträckare
20.40 Kajsa Grebäck, Naturskyddsföreningen i Örebro län, presenterar Sörgården i Ljusnarsbergs kommun
21.10 Vi får upplysning om Nya Kopparbergs Bergslags Hembygdsförening
21.30 Samkväm på Klacken

Lördagen 28 maj

- 07.30 Frukost på Klacken
08.30 Lokalhistoriker Håkan Mossberg ó Förspel till finnarnas ankomst till Ljusnarsbergsområdet
08.45 Lars-Olof Herou, FINNSAM ó Skogsfinsk kolonisation och inflyttning
09.30 Kaffe på Klacken
10.00 Tor Eriksson, FINNSAM ó Ortnamn med finsk anknytning i Ljusnarsbergs socken
10.30 Håkan Mossberg ó Nya Kopparbergs Bergslag
11.15 Jan-Erik Björk, FINNSAM ó Ljusnarsberg som mellanstation
12.00 Lunch på Klacken
13.00 Söne buss i Kopparberg tar oss med på en tur runt Hörkensjöarna. Leif Broman visar oss Grills finngård från sjösidan. Vid Sjöandan avlöser Nils Holmdahl. Nils leder färden till Rikkenstorp, Hörksnäs och ev. Bränntjärnstorpet. Leif Broman leder oss vidare till byn Sörhörken och ev. Nedre Fäbobacken. Kanske dricker vi kaffe i Rikkenstorp med rieska till. Leif Broman är lokal-historiker och spelman bosatt i byn Hörken medan Nils Holmdahl äger finn-gården Rikkenstorp och bl.a. har skrivit ett flertal skrifter i ämnet
18.00 Vi är tillbaka på Klacken
18.30 Middag på Klacken
20.00 Nina Hedenius från Östra Löa presenterar sin film om Ragnar Fredriksson på Kestina öGubben i stuganö
22.00 Tapto ljuder!

Söndagen 29 maj

- 08.00 Frukost på Klacken och städning av stugorna
09.00 Tor Eriksson porträtterar hembygdsforskaren Maja Forsslund och hennes olika insatser för bygden
09.45 Kaffe på Klacken
10.15 FINNSAM:s årsmöte
12.00 Lunch på Klacken
13.00 Överkurs. Vi åker till Östra Löa för att besöka släktgården Mårtensgård, där Mårten Finne slog sig ned. Här bor alltså ättlingar kvar. Sedan tittar vi på en underlig ria i Västra Löa
15.30 Konferensen avslutas med kaffe i Perssons Magasins café i Västra Löa

Arbetsgrupp för konferensen:

Tor Eriksson (konferensvärd), Jan-Erik Björk, Lars-Olof Herou och Håkan Mossberg

OBS! Respektera sista anmälningdag 10 maj 2016!

Anmälan, helst via e-post görs till:

Tor Eriksson

e-post: hummelgruvan1970@gmail.com

Adress: Västra Nobelgatan 22, 703 55 Örebro

Tel: 019 ó 14 05 08 (hem) eller 070 ó 823 44 25 (mobil)

Konferensavgift inkluderar mat och boende. Vi bor i stugor med två rum i varje stuga, där ett av rummen med fördel kan användas som enkelrum. Det är gott om bäddar i stugorna, vilket gör att ingen behöver sova i den övre slafen på våningssängarna.

Betala inte in några pengar vid din anmälan utan vänta med det tills jag hör av mig!

Hela konferensen, tre dagar (inkl. logi i dubbelrum och frukost)	1 300 Kronor
Hela konferensen, tre dagar (exkl. logi och frukost)	700 Kronor
Hela konferensen, tre dagar (exkl. middag, logi och frukost)	600 Kronor
Två dagar (fr-lö, inkl. logi i dubbelrum och frukost)	850 Kronor
Två dagar (fr-lö, exkl. logi i dubbelrum och frukost)	550 Kronor
Två dagar (fr-lö, exkl. middag, logi och frukost)	450 Kronor
Två dagar (lö-sö, inkl. logi i dubbelrum och frukost)	800 Kronor
Två dagar (lö-sö, exkl. logi och frukost)	500 Kronor
Två dagar (lö-sö, exkl. middag, logi och frukost)	500 Kronor
En dag (fr, inkl. middag)	350 Kronor
En dag (fr, exkl. middag)	250 Kronor
En dag (lö, inkl. middag)	350 Kronor
En dag (lö, exkl. middag)	350 Kronor
En dag (sö)	300 Kronor

Tillägg (för enkelrum) 100 Kronor/natt

Medtag sänglinne och handduk. Vi städar själva stugorna före avfärd. Sänglinne och handduk finns även att hyra på Klacken, men då får man vända sig direkt till receptionen.

Ovanstående avgifter kan mycket väl komma att sänkas. Efter att anmälningstiden har gått ut kommer jag att räkna ut den faktiska konferensavgiften baserat på samtliga bidrag och deltagare. Sedan informerar jag konferensdeltagarna om vilken avgift som gäller för just dig. Avgiften betalas så in till FINNSAM:s plusgirokonto. För dig som bor i Norge gäller att du kan betala avgiften i svenska pengar kontant på plats om du vill.

Härmed anmäler jag mig till FINNSAM:s vårkonferens i Ljusnarsberg 27-29 maj 2016

Namn _____

Adress _____

Telefon _____

E-post _____

3 dagar, inkl. logi i dubbelrum _____ 3 dagar, inkl. logi i enkelrum _____

3 dagar, exkl. logi _____ 3 dagar, exkl. middag och logi _____

2 dagar, inkl. logi i dubbelrum (fr-lö) _____

2 dagar, inkl. logi i dubbelrum (lö-sö) _____

2 dagar, inkl. logi i enkelrum (fr-lö) _____

2 dagar, inkl. logi i enkelrum (lö-sö) _____

2 dagar, exkl. logi (fr-lö) _____ 2 dagar, exkl. logi (lö-sö) _____

2 dagar, exkl. middag och logi (fr-lö) _____

2 dagar, exkl. middag och logi (lö-sö) _____

1 dag, inkl. middag (fr) _____ 1 dag, inkl. middag (lö) _____

1 dag, exkl. middag (fr) _____ 1 dag, exkl. middag (lö) _____

1 dag (sö) _____

Jag är vegetarian _____ Jag är diabetiker _____

Jag är allergisk mot t.ex. gluten, laktos etc. _____

Jag vill dela rum med _____

Jag anländer redan på torsdagen _____

Övriga önskemål _____

För bilresorna under fredagen och söndagen är det bra att vilka deltagare som kan använda sina egna bilar att skjutsa passagerare i. Ange gärna även hur många passagerare det får rum i respektive bil.

Jag kan använda min egen bil under utfärden på fredagen _____

Jag kan använda min egen bil under utfärden på söndagen _____

(Uppgiften för söndagen är bara aktuell om du återvänder till Klacken på hemvägen.)

Jag kan ta antal passagerare _____

Du som använder din egen bil får givetvis reseersättning!

Vi tackar våra bidragsgivare för ert stöd till konferensen

Sparbanksstiftelsen
Bergslagen

BERGVIK SKOG

Region Örebro län